

SAGER, SOPHIE

**Privata föreläsningar öfver den sanna
emancipationen : på vers och prosa : med
författarinnans porträtt**

Stockholm
1853

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

SAGER, S.

Polit. Ekon.
Kvinnofråg

54 D

Br.

1853

Uppol. S.

Stilla 1853

Kungl. biblioteket

0 0000 000023170

Ex. A

PRIVATA FÖRELÄSNINGAR

ÖFVER

DEN SANNA EMANCIPATIONEN.

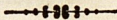
PÅ VERS OCH PROSA

AF

Sophie Sager.

ANDRA UPPLAGAN.

MED FÖRFATTARINNANS PORTRÄTT.

STOCKHOLM,

TRYCKT HOS RUDOLF WALL, 1853.

Beridarebangatan N° 18.

Till Allmänheten.

Den starka afsättning, som min novell: *Bilder ur lifvet eller fosterbarnets afslöjade genealogi* haft, har föranledt mig utgifva en ny upplaga af detta arbete.

Boken, som i novellform upptager ett slags redogörelse öfver min genealogi och en mängd händelser, hvori jag varit en handlande person, har blifvit, på ett för mig serdeles smickrande sätt, recenserad i flera af Sveriges anseddaste tidningar. De personer, som jag i boken utpekad, må tacka mig för, att jag ej, för deras lumpna beteende, framställt dem för allmänheten i fulare dager, än som skett.

Stockholm ultimo 1852.

Sophie Sager.

PRIVATA FÖRELÄSNINGAR

ÖFVER

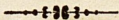
DEN SANNA EMANCIPATIONEN.

PÅ VERS OCH PROSA

AF

Sophie Sager.

»Till frihet är människan skap't:
hon är fri,
änkönt hon må födas i fjettrar;
trots nidingars missbruk och pö-
belns skri,
och nitets, som tanken förkättrar.
För slafven förskräcks, då han
bryter sin ked;
men ej för den frie: hans lydnad
är fred.»

STOCKHOLM,

PÅ FÖRFATTARINNANS FÖRLAG.

Företal.

*Ett stort värf har jag företagit mig,
Ej under alls, att jag har på min stig,
Så många hinder att kämpa emot,
Och att jag lärt att trotsa dårars hot.*

Dertill uppmanad af flera personer, hvaraf många af mitt eget kön, samt för att uppfylla det löfte, som jag gaf uti »förorden» till min nyligen utgifna novell: *Bilder ur lifvet eller Fosterbarnets afslöjade genealogi*, lemnar jag härmed en rättvis allmänhet del af den *Emancipations-theori*, som jag hyllar. Jag har många gånger personligen uppträdt och såmedelst försökt att åskådliggöra mina tankar om *Emancipations-idéen*, men de af det kön, hvars närvarande förnedrande ställning jag uppjudit mina små krafter att förbättra, hafva, af en eller annan orsak, ej funnit sig föranlätne att lika offentligt, som jag uppträdt och talat, afhöra hvad jag haft orsak att till deras nytta framställa. Jag tillstår att det varit min öfvertygelse, att den Svenska *quinnan* skulle haft mera mod än hon visat sig ega, och att jag, med ledsnad, erfarit hennes modlöshet, men jag tillkännagifver härmed, att jag nu hoppas, att hon måtte »kunna», uti sin tillästa kammare, uti dessa »privata föreläsningar», som jag gifver henne i denna lilla bok, inhemta dels, att det är för hennes köns bästa, som jag

sträfvat, och dels, att en emancipations-reform bör och skall tillvägbringas, såvida icke qvinnan helt och hållet skall duka under för de makter, som både öppet och försåtligt väpna sig emot henne.

Qvinna! — jag vet, att du ifrån barndomen blifvit vand att se allting såsom det är, men icke att forska efter huru det borde vara. Bjud nu till att estertänka det låga tillstånd, hvaruti du är försatt, och den brist på fri- och rättigheter som du eger, och du skall finna, huru ditt tillstånd bör vara, samt huru lycklig du skulle blifva, om du kunde afskudda dig de slafviska bojer, som en orättvis, egoistisk verld pålagt dig! — Inhemta af dessa mina »föreläsningar» mina tankar uti det vigtiga ämnet, och pröfva sedan noga, om jag har rätt eller orätt uti hvad jag framställt, samt uppjud alla dina själskrafter att omändra, förbättra och fulltändiggöra de punkter uti dessa blad, som, enligt din åsigt, böra vara annorlunda! — Delgif sedermera dina vänner dina tänkesätt och efterhör deras tankar om den angelägna saken, samt uppmåna dem, att, ifrigt och gemensamt, arbeta för framgången af en rätt och sann emancipation, af hvilken måste frambringas välsignande frukter!

Qvinna! — du känner mig icke ännu, men sedan du behagat uti dessa mina penndrag efterforskat mig, är det min fulla öfvertygelse, att du, såvida du är sådan som jag förmodar dig vara, med mig blifver lätt bekant, och jag tror äfven, att du skall lätt förstå, att det är afredligt uppsätt och med ädla afsigter, som jag omsattar emancipations-läran, hvilken du, utan svårighet, skall erfara är sjelf ren och helig, som den frommaste människas önskan!

Verlden känner mig icke, men jag känner verlden tillräckligt, för att ej behöfva efterforska denna min fiende. Dess opinion, som alltid är falsk, emedan den ej kan vara annat, har jag pröfvat, och vet derföre att uppskatta den till sitt värde. Det omdöme, som en hop illasinnade personer låtsat sig hafva öfver mig, har ej sårat mig, utan har deras satir återfallit på dem sjelfva, hvilka försökt att svärta en oskyldig qvinna, som af goda principer, med enthusiasm, sträfvar för sitt köns väl. I brist på annat vapen, hafva de begagnat löjet, men — »det goda segra skall till slut» är en sanning, som här, liksom öfverallt annorstädes, skall göra sig gällande. — En del personer, som ej kunna tänka annat än lågt, hafva utan att alls känna mig och mina egenskaper, fällt en dom öfver mig, för hvilken dom de borde skämmas om de kunde blygas. Deras utsago är naturligtvis lika föraktvärd som personerne sjelfva. — Att jag ej eger någon djup lärdom, hafva mina fiender lagt mig till last, men de tanklösa besinna ej, att om jag egde denna prisade lärdom (hvilken mina motståndare sjelfva troligtvis icke inneha, åtminstone icke så att de äro i stånd att rätt använda den), och jag ej egde redligt uppsåt och fast vilja, jag vore af noll och intet värde — liksom de sjelfva.

Då nu allmänheten, genom dessa »föreläsningar», blifver i tillfälle, att rättvist bedömma mina tänkesätt och mina enkla satser, anhåller jag ödmjukligen, att afseende fästes derpå, att jag är den första qvinna, som i Sverige offentligen uppträdt för emancipations-theorien, hvilken derföre ej ännu kan vara så väl utredd, som den i en framtid kommer att blifva.

sträfvat, och dels, att en emancipations-reform bör och skall tillvägbringas, såvida icke qvinnan helt och hållet skall duka under för de makter, som både öppet och försåtligt väpna sig emot henne.

Qvinna! — jag vet, att du ifrån barndomen blifvit vand att se allting såsom det är, men icke att forska efter huru det borde vara. Bjud nu till att estertänka det låga tillstånd, hvaruti du är försatt, och den brist på fri- och rättigheter som du eger, och du skall finna, huru ditt tillstånd bör vara, samt huru lycklig du skulle blifva, om du kunde afskudda dig de slafviska bojor, som en orättvis, egoistisk verld pålagt dig! — Inhemta af dessa mina »föreläsningar» mina tankar uti det vigtiga ämnet, och pröfva sedan noga, om jag har rätt eller orätt uti hvad jag framställt, samt uppbjud alla dina själskrafter att omändra, förbättra och fulltändiggöra de punkter uti dessa blad, som, enligt din åsigt, böra vara annorlunda! — Delgif sedermera dina vänner dina tänkesätt och efterhör deras tankar om den angelägna saken, samt uppmana dem, att, ifrigt och gemensamt, arbeta för framgången af en rätt och sann emancipation, af hvilken måste frambringas välsignande frukter!

Qvinna! — du känner mig icke ännu, men sedan du behagat uti dessa mina penndrag efterforskat mig, är det min fulla öfvertygelse, att du, såvida du är sådan som jag förmodar dig vara, med mig blifver lätt bekant, och jag tror äfven, att du skall lätt förstå, att det är af redligt uppsåt och med ädla afsigter, som jag omsattar emancipations-läran, hvilken du, utan svårighet, skall erfara är sjelf ren och helig, som den frommaste människas önskan!

Verlden känner mig icke, men jag känner verlden tillräckligt, för att ej behöfva efterforska denna min fiende. Dess opinion, som alltid är falsk, emedan den ej kan vara annat, har jag pröfvat, och vet derföre att uppskatta den till sitt värde. Det omdöme, som en hop illasinnade personer låtsat sig hafva öfver mig, har ej sårat mig, utan har deras satir återfallit på dem sjelfva, hvilka försökt att svärta en oskyldig qvinna, som af goda principer, med enthusiasm, sträfvar för sitt köns väl. I brist på annat vapen, hafva de begagnat löjet, men — »det goda segra skall till slut» är en sanning, som här, liksom öfverallt annorstädes, skall göra sig gällande. — En del personer, som ej kunna tänka annat än lågt, hafva utan att alls känna mig och mina egenskaper, fällt en dom öfver mig, för hvilken dom de borde skämmas om de kunde blygas. Deras utsago är naturligtvis lika föraktvärd som personerne sjelfva. — Att jag ej eger någon djup lärdom, hafva mina fiender lagt mig till last, men de tanklösa besinna ej, att om jag egde denna prisade lärdom (hvilken mina motståndare sjelfva troligtvis icke inneha, åtminstone icke så att de äro i stånd att rätt använda den), och jag ej egde redligt uppsåt och fast vilja, jag vore af noll och intet värde — liksom de sjelfva.

Då nu allmänheten, genom dessa »föreläsningar», blifver i tillfälle, att rättvist bedömma mina tänkesätt och mina enkla satser, anhåller jag ödmjukligen, att afseende fästes derpå, att jag är den första qvinna, som i Sverige offentligen uppträdt för emancipations-theorien, hvilken derföre ej ännu kan vara så väl utredd, som den i en framtid kommer att blifva.

Med min biografiska eller genealogiska tafla,
kan allmänheten blifva bekant, genom de »bilder
ur lifvet — eller fosterbarnets afslöjade
genealogi», som jag, i form af novell, från
trycket nyligen utgifvit.

S. S—r.

En blick öfver den sanna Eman- cipationen.

Hvarför' är qvinnan slaf för etiketten?
Jo af en nyck, — af gamla vanor blott.
Derför' jag välment råder: tag reträtten!
Välj dig en fri, en värdig bättre lott!
Ty frihet är ju vår förnämsta gåfva?
Betrakta fången i sin boja — qvald....
Han ej förstod sin sanna frihet lofva,
Då han förut till bättre värf var vald.
Ack, lär o qvinna, att allt tadel krossa,
Som lägger centnertyngd på hjertats grund!
Sök med all kraft att tviflets fjettrar lossa
Och lef i ljusets skönaste förbund! —
Låt fördomarne (mörkrets genier) vika,
Och lef för kärlek, ljus, samt dygd och tro!
Dig skall likväl ej verdens gunster svika,
Och du af modejournalen ej bero! —
Genom din vandel — ädla, stolta qvinna,
Och af en oförfalskad caractér,
Skall du det ädla, sköna — fångsla, vinna,
Och du skall vandra ljuft på lifvets skär!
Sök såsom qvinna på din vakt att vara,
Och din bestämmelse på jorden vet!
Som mor och maka ingen möda spara!
Ty religionen ju dig bjuder det?
O qvinna! låt det sanna ljusets låga
Befria dig från vantrons barbari!
Och låt din själ emot höga rymden tåga,
Och du skall rätt »emanciperad» bli!
Emot all läghet, nutidsbruk och seder,
Som ej förnuftet gillar, modigt strid!
Och segren blir — att himlen oss bereder
En rätt och sann »emanciperad» tid!

Ordet Emancipation öfversattes rättast med frigörelse, men emedan ordet »frigörelse» har en mycket vidsträckt betydelse, så anser jag mig kunna, med fördel, begagna det utländska ordet, såsom mera betecknande

De, som ej forstå den rätta meningen med Qvinnans Emancipation, uppfatta oriktigt syftningen med emancipationsidéen. Liksom många okloka tro, att man med frihet, i politiskt afseende, forstår detsamma som sjelfsvåld, så tro många, med inskränkt begrepp begåfvade, att jag med ordet Emancipation eller frigörelse, menar en fritagelse ifrån det rätt är och hvad Guds och människors lagar bjuda, eller med andra ord, att emancipationen skulle utgöra ett slags »går-an-system». Jag har mer än en gång, af sådana okunnige personer, hört försmädelser, eller fått, hvad man i dagligt tal kallar »pikar», hvaråt jag naturligtvis ej kunnat annat än le.

Emancipationen fritager ej qvinnan ifrån att göra hvad lagen bjuder; den fritager henne blott ifrån hvad Guds och människors lagar icke ålägga henne. Emancipationen frigör henne endast ifrån det förtryck, som en orättvis egoistisk värld utan rättighet pålägger qvinnan i allmänhet, samt ifrån de, af ett nedrigt förtryck härrörande laster, fördomar och lågheter af alla slag. En rätt emanciperad qvinna vördar lagarne och bjuder till att samma till alla delar efterleva, men föraktar de band, som hennes nästa, utan ringaste rättighet dertill, försöker pålägga henne; med ett ord: hon skattar sig lycklig, att hafva religionens bud och menskliga lagars föreskrifter, till rättesnöre för sin vandel, men anser att hon, som, af en allvis skapare, erhållit lika mycket förstånd som mannen, ej behöfver underkasta sig annat tvång än denne. Sina pligter som maka känner hon, och söker, att som sådan, med all möjlig noggrannhet uppfylla dessa.

En rätt emanciperad qvinna eger ingen falsk ambition. Hon är ej slaf under etikettens jernok, och trotsar den falska opinionens dom.

Hon rädes ej för tadlets låga,

ty med förakt hon släcker den.

Sitt samvete vill och kan hon icke trotsa, utan anser dess varnande röst såsom helig. Att begagna sitt förnuft vid alla sina företag, och att icke följa hopens exempel, anser hon vara det rätta. Hvad gör det att världen säger att hon är egen?

En rätt emanciperad kvinna omfattar allt skönt i tanke och handling, och värderar alla höga idéer. Låg-heter afskyr hon.

Vårt tidehvarf eger ej många kvinnor, som äro rätt emanciperade.

För att blifva rätt emanciperad, fordras först och främst en sann bildning. Må det tillåtas mig att yttra några ord om bildningen.

Hvarje för sann bildning ifrande människa erfar dagligen, att i vårt »upplysta» eller rättare sagdt oupplysta tidehvarf, våra »snillens och vetandets oaser» ej ännu förmått sprida så mycket ljus ifrån deras sfer, att de mest råa fördomars mörka draperi kunnat borttagas, från dessa så kallade »civiliserade», hvilka liksom »irrande fårahjortar» vandra i mörka, djupa dalar, utan att för deras själs ögon gifves den ringaste dager. Veta och tänka — se der tvenne ord, som i vårt tidehvarf synas vara utan betydelse. Man får åtminstone »tycka» så vara förhållandet, enär de »lärd» ej göra det ringaste, för att verkligen sprida bland folket den bildning, som gifver människan sitt rätta värde. Jag vill ej nämna den bildning, som någon »apostel» låtsar bemöda sig att sprida, lika litet som jag kan till något värde uppskatta det goda, som en viss liga söker bland folket utbasuna, att dess herrar göra; detta goda är nemligen blott skenbart, ej verkligt. »Ett skenbart godt», säger en berömvärd författare, »är allt det som för närvarande smickrar och förnöjer våra sinnen, men hafver tillkommande bedröfliga följder, då det antingen hindrar oss att erhålla och njuta ett verkligt godt, eller ådrager oss onda följder». — Kanske det »otacksamma» folket skulle tacka för de »onda följder», som det får erfaras, eller de olyckor, som »herrarne» draga öfver dess hufvud? . . .

För att uttala hvad som ligger mig på hjertat, så får jag förklara: att man ej behöfver vara allseende, för att märka, icke allenast, huru litet vederbörande göra för den allmänna bildningen, utan också hurusom de strida emot folkets upplysning. Man behöfver ej vara serdeles klarseende, för att observera den falskhet som råder, när det är fråga om medmänniskors höjande utar

okunnighetens och dermed följande lasters djup. De makt-
 egande frukta den upplysta medmänniskan; — en slaf,
 tycka de, är lättare att styra, än en, genom den sanna
 bildningen fri-blifven människa. En människa, som vet
 något mera än att blindt lyda, passar ej till lekboll för
 den makttegandes godtycke. Nej, ned i dyen med varels-
 serne! — ropar den mäktige, — håll dem nere tills de
 blifva oduglige att emottaga uttryck utaf vetandet, så blif-
 va de — trogna!...

Gud har nedlagt i hvarje människobröst en frihets-
 gnista. När människan emottager och upplifvas af bild-
 ningens värmande strålar, utvidgar sig denna gnista. Men-
 niskan blifver tänkande och ej mera bunden vid andra
 människors tankar, — hon tänker fritt. Hon visar ett
 slags sjelfständighet i sitt väsende och i sina handlingar,
 som äro af alldeles motsatt natur af hvad de skulle va-
 rit, om hon ej hade höjt sig öfver den ståndpunkt, som
 djuren, hvilka måste vara människan undergifna, hafva.
 Hon är fri, ty hennes förstånd får öfverlägga och hennes
 vilja derefter välja. Pligterne af moralen, som hon i sitt
 råa och bundna tillstånd ej hade kännedom af, kan hon
 lätt uppfylla. Att ega denna frihet är höjden af all
 menskelig fullkomlighet.

En allmän bildning är svår att tillvägabringa.
 Enighet, ja en sällspord enighet, fordras dertill. I stället
 för att såsom de »välvilliga» individerne göra, då man på-
 minner dem att det är tid att verka, utropa: hvad kan
 jag göra? — hvad kan jag göra? — skola de förtröstans-
 fullt säga: kommen och låtom oss gemensamt arbeta och
 verka för den heliga saken! — Den dag skall komma
 — den måste komma — då människor, utrustade med
 anda och sanning, skola, med förenade jettelika krafter,
 medelst deras hos dem inneboende ljuskraft, skingra de
 moln, som stänga utsigten för folkens blickar!

När skall detta ske? — hör jag en otrogen fråga.
 — Tiden, ej evigheten, skall bära vittne derom!

Jag har nu vidrört den allmänna bildningen, alla
 människors, så väl mannens som qvinnans, och vill, med
 några ord, serskildt yttra mig öfver qvinnans, eftersom

jag sade, att det för en kvinna fordras en sann bildning, för att blifva rätt emanciperad.

Qvinnans närvarande bildning står på skrala fötter. Föräldrarne egna all sin håg att skaffa sönerne lärdomar, men bry sig ej om att gifva döttrarne den uppfostran, som de böra hafva. Att gifva dem en sann bildning förstår knappt någon sig på. Från barnets spädaste år inplantas hos det en tillgjord ambition, hvilken ej kan annat än förqväfvä alla ädlare känslor, samt göra hinderligt för barnet, att komma i besittning af en uppriktig karakter. Flickan lär sig att förstålla sig och att iakttaga det som verlden säger passar, men lär sig icke tänka förnuftigt, ärligt, och att lyssna till ett rent och fläckfritt samvetes röst. Föräldrarne befalla barnet att lyda blindt, således ofta göra hvad som borde — uraktlätas.

En kvinna som blifvit uppfostrad så, måste vara fördomsfull. Också ser man att fördomar råda i Sverige mera än annorstädes. Fördomar äro sådane, utan undersökning, af okunnighet fattade begrepp om saker, som man lägger till grund för sina slutsatser och antager till orsaker för sina gerningar. Att fördomar medföra tvång, misskänksamhet samt mångfaldiga andra obehag och ledsamma följder, se vi dagligen exempel på . . .

I Sverige, som visserligen är ett af aristokratiens mest förtryckta land i Europa, och der följaktligen all verklig civilisation kränkes, sker qvinnans uppfostran icke allenast utan sanna grunder, utan det ser verkligen ut, som den skedde med usla beräkningar. Flickan lär sig förnämligast det som tillhör så kallade »goda tonen», hoc est sättet att med konstladt behag tjusa och förtjusa: att kunna le då hennes känslor uppmana henne att gråta, och, tvertom, att synas ledsen då skrattlusten vill öfvervåldiga henne. Med ett ord: att helt och hållet förstålla sig och visa sig för verlden annorlunda än hon är. Häraf följer, att en sådan kvinna ej får någon god karakter, ty till en god karakter hör: »att alltid följa riktiga och sanna grundsatser såsom orsaker till ens handlings-sätt: att, upphöjd öfver låga begär och afsigter, hålla andras väl lika viktigt som ens eget: att hafva en pålitlig och stadgad vörndad och förbindelse till våra pligter, och

således vid alla tillfällen handla efter bästa öfvertygelse af samvetet». Hennes karakter blifver dålig, såvida hon ej blifver alldeles utan karakter. En menniska utan karakter är sådan som hvar och en vill hafva henne, och hon håller med den, vid hvilken hon sist talar.

En qvinna, som, på så sätt uppfostrad, ej erhållit någon sann moralisk bildning, kan aldrig ega, hvarken någon beständig föresatts, eller färdighet att iakttaga pligter och göra godt, hvilket oundvikligen fordras för en dygdig menniska. »En dygdig», säger sedoläran »skall handla af sunda grundsatser och sanna skäl, och vara mäktig att fatta goda föresatser. Dygden måste grunda sig på förnuft och öfverläggning. Man måste, för att vara dygdig, alltid handla enligt upplysning och pligt.» — Det är en hemsk sanning, att dygden nu för tiden högst litet värderas, och att den är en vara, som både är lättsåld och tillgänglig för lågt pris. Förbannad vare den som är nog nedrig att köpa dygden för penningar! En människas timliga och eviga olycka hvilat på dens samvete och är upptecknad på hans syndaregister.

En qvinna bör uppfostras till att, framför allt, vara dygdig, och skola föräldrarne derföre implanta hos barnet goda och säkra grundsatser, grundade på religionens och moralens sanningar. De skola ej allenast befälla, »gör så», utan äfven tillägga »annars blir förhållandet att — etc. etc.». Barnet skall lära sig att tänka, ty utan tanke gifves intet förnuft. Det skall i tid lära sig att bruka sitt förstånd, och ej vänjas vid att blindt efter-apa, hvad andra menniskor göra, utan att pröfva nyttan eller skadan deraf. Föräldrarne böra ihågkomma hvad theologen säger och bilda barnet till en förnuftig menniska, som alltid »bör handla efter öfvertygelse och säkra grundsatser, om hennes gerningar skola vara dygder, eljest blifva de blott vanor eller verkningar af yttre omständigheter; dessutom fordras öfvertygelse om våra pligters vigt, och kännedom af deras beskaffenhet, om vi ej skola misstaga oss i våra begrepp, ej ledas af andras tänkesätt och efterdömen, eller förblindas af egna fördomar och begär.» Barnet bör lära sig, att inse de sinnliga begärens föraktlighet, och att skilja på sinnliga

och förnuftiga begär, hvilka sednare »grunda sig på förnuftets pröfning af det goda som vi söka, om det är sådant, att det verkligen tillfredsställer, om det består i längden och kan egas och njutas, utan att draga olägenheter efter sig.» Föräldrarne böra upplysa barnet om det värde som en människa måste ega, förutan hvilket hon blifver liknöjd om allt. Påfångans loekelser skall barnet i tid lära sig att bekämpa.

Om barnet skall i en framtid blifva en gagnande medborgarinna i samhället, skall det ej lemnas i okunnighet om hvad en bildrik, öfver allt lågt upphöjd, fantasi frambringar, och skall fördenskull ej uppfostras uti någon af de »okunnighetspensioner», hvarpå vårt land kan skryta af så många exemplar (sjelfva det »tusjura» Småland eger dylika!). Föräldrarne böra inse att vid sådane »anstalter», all tankens högre lyftning blifver omöjlig, att sederne der äro dålige och att barnen der företrädesvis inhemta kunskapen att maskera sig, både för hvarandra och för dem, som äro satte i föräldrars ställe. Med en föreståndarinna i en pensionsanstalt, som endast emot »konstant erkänsla» har barnet hos sig, utan att bekymra sig om dess framtid, kan detta ej sympatisera.

Föräldrarne böra tidigt, på ett förståndigt vis, inviga barnet uti verldslifvets illusioner, så att det i tid vänjer sig vid dess mångfaldiga rigtningar och inom sig stadgar ett sjelfförtroende, som förhindrar det att helt och hållet förlita sig på andra, hvilka ofta söka missleda dess moraliska utveckling.

Till den bildning, som föräldrarne böra gifva barnet, hör visserligen äfven insigt uti musik och skön konst i allmänhet, samt kändedom om den oss omgifvande naturen; men sådant är dock ej det nödvändigaste, som barnet bör lära, och kunna naturligtvis icke alla föräldrar förskaffa sina barn sådan lärdom. Lust och håg till nyttiga kunskapers inhemtande på lediga stunder böra föräldrarne nödvändigt gifva sina barn, — detta åligger alla, utan undantag. När barnet blifver äldre använder det då tiden på ett nyttigt sätt, i stället för att ovärdigt »fördrifva» de stunder, som försynen gifver människan till förskaffande af näring åt deras själar. Man

vet att »fåfång gå lærer mycket ondt», och man skulle få erfara, att om ett barn uppfostras så, att det i en framtid med värma omfattade de kunskaper, som kunde finnas till hands, det ingen stund använde till att »fåfång gå», samt att endast ädla företag blefve följden af dess begär efter njutning och sysselsättning.

Många föräldrar finnas, tyvärr, som ej kunna gifva sina barn upplysning, hvarken om religionens och moralens sanningar, eller andra kunskapsgrenar, men de böra använda all sin förmåga att söka inplanta hos barnen lust att sjelfva inhemta, uti nyttiga böcker, hvad alla menniskor böra känna till. Templen stå alla till tjenst och läraren skall »rent och klart» upplysa de efter kunskapen sökande. Men vi veta huru litet en menniska, som ej i barndomen erhållit någon undervisning, kan inhemta vid sådana tillfällen. Böra icke de mera upplyste gå in uti de fattiges kojor och der, hos sina medmenniskor, sprida den sanna bildning, förutan hvilken man ej kan vara lycklig, utan tvertom måste vara olycklig? — Bör icke den med förstånd begåfvade och sannt bildade qvinnan ingå i den fattiga systemens bostad, och söka gifva henne den moraliska upplysning, som är mäktig emancipera qvinnan ifrån det förderliga? — Rädda! heter det derföre, o qvinna, — rädda ifrån förderfvet den mindre väl lottade system! — tänk på att det är din pligt!

Jag har nu, enligt löfte, yttrat några ord om qvinnans bildning, och uti dessa ord äfven sökt åskådliggöra sättet huru en qvinna bör uppfostras, om hon skall blifva en värdig medborgarinna i samhället. Jag frågar nu: finnas många sannt bildade qvinnor? — Nej, tyvärr. Qvinnans bildning står, såsom jag sade, på skrala fötter. Men inträffar aldrig någon tidpunkt, då qvinnan kommer, i allmänhet, att ega mera bildning än nu? — Vi vilja hoppas att så sker. Det beror på qvinnan sjelf, att låta denna tid inträffa. Om de qvinnor, som nu lefva, eller, för att vara billigare i min pretention, om en del af de qvinnor, som nu lefva, föresatte sig, att komma till en sann bildning, och sedermera, såsom rätte medborgarinnor i samhället, meddelade sina tankar och lärdomar åt så många systrar i menskligheten, som för-

hållanderne medgåfvo, samt de, som fingo ega lyckan blifva mödrar, gåfve sina döttrar sådan uppfostran, att de kunde blifva värdige, bildade qvinnor; så skulle en vacker början vara gjord, och ett stort steg taget för den höga idéens realiserande i verkligheten, och till vårt köns lycka och sällhet. Jag lägger eder derföre på hjertat, ädla qvinnor, som läsa dessa rader, — träden inom bildningens område! begagnen hvarje möjligt tillfälle till att förskaffa eder den själslyftning och den hjertats renhet, som den sanna bildningen åstadkommer! — emottagen med begärlighet de bildningens strålar, som nedfalla på eder från det sanna ljusets sol! — när okunnighetens demoner vilja hämma edert begär efter vetande och sanning, så kämpen emot dem, och ni skolen bestämdt tvinga dessa att vika för eder, så att ni kommen att besitta allt större och vidsträcktare område! — varen modige, all början är svår, men ni skolen finna, att sedan ni hafven fortsatt striden, det sedermera blifver lättare! — hjälpen och bistån hvarandra! — spriden sanningens ljus i palatsen och i kojorne! — rädens icke, utan trotsen opinionens dom, — och ni skolen komma att erfara huru skönt det är att vara rätt och sannt emanciperad!

För att nu, o qvinna, till en början förskaffa dig en sann bildning, så begagna tiden väl! — Sök njutning uti din böjelse för det ädla och goda! — Bry dig ej om att en elak nästa säger att det ej är din bestämmelse att verka godt, och frukta ej att väcka uppseende eller att anses för egen. Verlden är dåraktig; verlden försmädar den menniska, som den anser för egen, ehuru den värderar henne mycket. Frukta ej tadel och afundsjuka, utan var modig! — Sök den sanna upplysningen och du skall segra, först öfver dig sjelf, samt sedan öfver verlden och dess ondskas! — Öfvertygelsen att du handlar rätt och i öfverensstämmelse med religionens och moralens bud, skall gifva dig krafter.

Innestäng dig gerna på din kammare, samt efterforska uti skrifter och böcker den vishet, som du bör inhemta, för att få det värde, som du bör ega! — Haf begär till vetande och betänk att en menniska utan kunskaper kan så litet uträtta! — Kunskaperne skola vara

dig till vägledning i dina företag, hvaruti en djupsinnig tanke aldrig skall saknas! — Genom vetande blifver du i tillfälle att lätt urskilja emellan ondt och godt, emellan det falska och det sanna, emellan det skenbara och det verkliga; din tankegång får en säker riktning och blifver i stånd att framlägga de verkliga hinder, som du har att bekämpa, och sättet huru denna kamp bör ske! — Ditt förstånd, hvilken blifver genom de inhemtade kunskaperna upplyst och utbildadt, gifver dig en god och fast karakter, genom hvilken du blifver befriad ifrån hvarje lidelse, och du blifver trygg som klippan, så att de stormar, som fåfängan och människans öfrige fiender förorsaka, ej blifva det ringaste farliga för dig!

Qvinna! Din kraft blifver. då du genom vetenskaperna erhållit svar på frågan: »hvarföre skall jag lefva?» — stor, omätligt stor. Då du sedermera »går ut i världen» och egnar dig åt att förskaffa dina, genom världens ondskas och tyranni, nedtrampade systrar i menskligheten de rättigheter, som tillhöra dem, men som blifvit dem från-röfvade; så skall du finna huru du blifvit emanciperad, — ol känslan och medvetandet deraf skola, jag bedyrar det, förskaffa dig njutningsrika stunder. Hvilken dygd finnes, som du ej blifver mäktig att utöfva! — Verlden skall pröfva dig, men häpna vid åsynen af din storhet, upphöjdhet och makt! — Den, som i familjelivets regelbundna bruk och tvungna seder är invand, och den, som af nöden blifvit tvingad att gå lasten till mötes, vet ej, att ett upplyst förstånd kan befalla öfver böjelserna, då frestelsernas genier lägga sig omkring viljan; men genom dig skola de komma till öfvertygelse, att en qvinna kan, genom sann bildning, — förståndets och hjertats, — emancipera sig från allt lågt, i tanke och handling!

Med saktmod och god vilja skall du undervisa dem, som behöfva ljus af dina kunskaper!

Ditt förstånd skall upplysa dig, när någon fara hotar dig, och gifva dig medel att undfly den, men att fly för dårar behöfver du aldrig, — deras hot skall du förakta! — Ädelt fri och med högburet hufvud, skall du, med hela din själ, öfverlemnna dig åt hvarje nyttigt företag! — Du skall visa verlden, öppet, hurudan du är; —

skenhelighet skall du afsky, samt alltid betänka, att förfäders bruk och några slafviska tyglar ej passa för dig!

Blifver du gift, så är världen nog »barmhertigt» att låta dig »gå lös» — utan något antikt förklädes ruttna tyglar, — då får du, säger världens barn, »vistas hvarhelst du vill, bland sällskaper af din rang. ogenerad», och har således så mycket lättare tillfälle att verka godt för din nästa. Vet du, qvinna, hvarför världen tror dig vara förståndigare och mera värdig att »gå för dig sjelf», när du är gift? — troligtvis inbillar den sig, att din make gifvit dig den uppfostran, som föräldrarne ej kunnat lemna dig, och hvilken du sjelf ej kunnat förskaffa dig, om du blifvit aldrig så gammal och »behaglig»

Herrliga värld!

med dina upptåg och griller,
du borde hjälpas med — piller,
eller med — »kur»,
ty du är sur!

Sjuk är din kropp;
jag vill dig hjälpsamt kurera,
och mig därför' ej genera;
gifva dig bot —
just för ditt hot!

Qvinna! blifver du gift, skall du sätta din ära uti dina pligters utfvande. Du har då många åligganden, som du ej egde uti ditt ogifta tillstånd. Omsorgen om din man, som bör förestafvas af ren, sann kärlek, skall visst vara stor, men blifver du en gång mor, skall omsorgen om dina barn mera upptaga dina tankar. Du skall dela dina tankar med din make, och, efter rådplägning med honom, använda allt förstånd till barnens uppfostran, till deras timliga och andliga väl. Besinna hvad det är att vara sannt bildad, och eftertänk noga, i samråd med din man, huru du skall kunna gifva barnen en sådan bildning. Kom ihåg att de skola icke allenast uppfostras till din och deras nytta, utan äfven till mensklighetens. Skaparen sade: »förökken eder och uppfyllen jorden!» — men

detta skall ske, enligt hans vishet, till alla människors lycksalighet. Liksom en huld familjfader innerligt önskar familjens enighet, lycka och anseende, så är allfadrens mening, att människorna skola gemensamt medverka till släktets lycka, samt således »hjelpa och bistå hvarandra i alla faror och lefnadsbehof». — Qvinna! sök gifva dina barn hjertats och förståndets sanna, lyckliggörande bildning!

Uti vissa delar af verldslifvet har väl mannen, såsom »hustruns hufvud», mera välde än qvinnan, — han stiftar lagar, väljer riksdagsmän (hvilka förrättningar likväl blott ett litet antal af Sveriges manliga befolkning få äran göra), — arbetar för sin familjs uppehälle och nödtorft (som också mången qvinna måste göra och äfven ofta soutenera både sig och den äkta maken), — »värna» landet och strida för dess »sjelfständighet» (som också många qvinnor gjort, hvilket historien upplyser om), m. m., men dock bör mannen ej alltid vara sjelfrådande, lika litet som qvinnan. Kontrahenterne böra söka att uti allt uppfylla hvarandras önskningsar, såvida dessa ej äro stridande mot det rätt är, men ej böra de uppegga hvarandra till företagande af det, som religion och moral förbjuda.

Qvinna! betänk att du, såsom maka och moder, har erhållit ett stort förtroende af skaparen. Då han lemnade dig barnet, var det som han sade: »detta barn anförtrot jag åt dig! vårda det väl och uppfostra det, så att det kommer att uppfylla sin bestämmeelse på jorden såsom människa; att det blifver en nyttig medlem i samhället och värdig arftagare till herrlighetens rike; att det ej åstadkommer förargelse; att det ej blifver redskap i det ondas tjenst, och att det ej blifver fiende till ljuset! . . . Besinna att hvad du gör detta barn, det gör du äfven mig! — Se huru ljuft barnet hvilat uti din famn, gif det sådana lärdomar, att det i en framtid, efter hvarje dags mödor, kan lugnt, med tanken att det utträtt något godt under den tilländalupna dagen, öfverlemnade sig åt min vård, och fridfullt söka vilan, med vissnet att jag vakar öfver alla dem, som utträtta mina befallningar!» . . .

Qvinna, maka och moder! — haf blott god föresats, samt uppjud din förmåga — och du skall lyckas uti

dina företag. Glad skall du efter välförrättadt värf kunna utropa: jag har gjort allt hvad i min förmåga stått, se här verket!

Så skall en rätt emanciperad kvinna verka. Den sanna bildningen leder henne dertill. Utaf bildningen kommer hon att inse sitt värde såsom människa. Genom kunskapen af sitt värde, drager hon den slutsatsen att alla människor måste ega värde. Utaf denna slutsats bemödar hon sig att förhjelpa alla till deras rätta värde, och lyckas hon i någon mån, så är hon säll och lycklig; — hon har verkat för en allmän, sann och rätt emancipation.

En allmän, rätt och sann emancipation kan tillvägbringas, om alla kvinnor, eller till en början en del af mitt kön, med värma intresserade sig för den heliga saken. Sedermera skulle, med hvarje dag, ja, med hvarje stund, antalet af de emanciperade kvinnorna ökas. Om kvinnans ställning i samhället skulle blifva aktningvärd och hon sjelf lycklig. Ingen kvinna skulle tryckas af något sådant välde, som nu nedböjer henne, och hvartill hon ej af naturen blifvit danad. Hon skulle ej allenast vara, såsom nu, lyckligtvis, trots de gemena intressena är fallet, berättigad ärfva lika mycket som mannen, utan skulle äfven vara i alla andra hänseenden tillerkänd likadana, eller lika stora, rättigheter som denne. Dessa rättigheter, hvilka till en början skulle följa af den enskilda bildningen, och sedermera af den allmänna sanna bildningen, skulle hvarje kvinna iklädas. Genom det värde, som hon derigenom kom i besittning af, skulle hon — den nu såsom »svaga» ansedda kvinnan — ej allenast förminska sedeförderfvet, utan helt och hållet befria samhället från ett sådant förderf, hvilket nu hotar uppsluka samma. Den sanna emancipationen skulle endast medföra goda frukter.

Mina värda damer!

Se här hurudan hvar och en kvinna skulle blifva, i följd af den sanna och rätta emancipationen, hvars rot ej är annat än en sann hjertats och förståndets bildning kan vara. Hon skulle blifva:

Lugn, lycklig och nöjd. Qvinnan skulle lugnt betrakta världens gång och händelser, samt, med säker blick och fullkomlig, sansad omdömesförmåga, skåda in uti lifvets alla förhållanden. I stället för att låta bedåra sig af oförståndigt kärleksrus och dylikt, skulle hon kall och sedig, men likväl känslfull, alltid med en sann karakter, trons segersköld, tillbakahålla alla oriktiga tankar, om sådane skulle vilja uppstiga. Hon skulle, lugn och värdig, med beundransvärd sans, uppträda för goda, sanna idéer, till mensklighetens väl. Hon skulle ej kunna liknöjdt åse människornes, hennes systrars och bröders lidanden, och således ega ett slags skenbart lugn, — nej, hon skulle verka ädelt för all nöds afhjelpande och för ett herrligt lifs uppblomstrande. Hennes lugn skulle blifva verkligt, ty hon kom i medvetande af att hon uppfyllde sina pligter såsom människa och qvinna; — hon skulle och måste blifva nöjd och lycklig. Lågheter skulle hon förakta och på så sätt afsky; de hafva ingen makt med en ädel själ. Lycklig skulle hon känna sig vid medvetandet af att hon intagit en sådan plats i skapelsekedjan, der det tillhör den med förstånd begäfvade människan att vara. Hennes handlingar, och följderna af dessa, skulle förskaffa henne den största njutning, som en människa kan ega; handlingarne, hvartill det upplysta förståndet och den sanna viljan ledt qvinnan, blefve ädla, och följderna deraf välsignelserika. Hennes lycka skulle ej ega några gränser. För hela världen skulle hon intressera sig. Hvarje qvinna skulle hon anse såsom sin syster. Med all förmåga skulle hon bistå hvar och en, som uppträdde för en god sak. Med värma skulle hon ansluta sig till hvar och en, som sökte verka för en sann idéns realiserande i verkligheten. Hon skulle uppmana alla af sitt kön, att sluta sig till henne. Med sitt upplysta förstånd skulle hon granska hvarje utgifven reform, och om hon fann den god af hela sin själf hängifva sig till densammas genomgång. Med systerlig tillgifvenhet och förtroende skulle hon ansluta sig till hvar och en sann reformatrice.

Fördomsfri skulle hvar och en qvinna blifva. Ej skulle hon frukta för att förverträda gamla bruk och dumma

seder, som ej grunda sig på förnuft. Det fadda sällskaps-
lif, som i våra dagar föres, skulle hon ej allenast le åt,
utan äfven söka förändra. Ej skulle hon vara rädd (hon
måtte än — för att begagna nutidens språk — vara en
så kallad »bättre» eller »sämre» flicka) för världens omdö-
me, och när de okloka sade att hon är »egen», skulle
hon ej med minskadt intresse omfatta sina idéer och deras
realiserande. Då de nyfikne och okunnige bjödo upp all
konst, för att utgrunda hennes väsende, skulle hon icke
frukta för att visa sig sådan hon verkligen är; ty hon
visste med sig sjelf, att hon hade det värde, som ej de
okunnige ega. När sqvallerkollegierna samlades, för att
fälla dom öfver henne, skulle hon ej darra af ängslan för
utslaget, — nej, hurudant detta än blefve, skulle hon
betänka att ett sådant tribunal ej är i stånd att skaffa
»handräckning» för verkställandet af sin förnuftlösa dom.
Ej skulle qvinnan, på något sätt, likna de »till doms sit-
tande», utan tvertom, aldrig yttra sig på så vis öfver sin
nästa, att hennes tal blef »förtal» eller »baktal». Blef
qvinnan än rik och upphöjd i världens anseende, hvilket
en rätt emanciperad qvinna aldrig af fåfänga sträfvar
efter, så skulle hon likväl ej anse sig berättigad att fälla
ett onyttigt, grundlöst omdöme om sin nästa, hvilken hon
i stället alltid skulle anse som sin syster och såsom så-
dan behandla henne. Ej ett fördomsgrand skulle finnas
hos en rätt emanciperad qvinna.

Tadelfri skulle qvinnan blifva omsider. Verlden
skulle, trots dess blindhet, slutligen anse qvinnan såsom
någonting upphöjdt öfver förtalet. Verlden skulle komma
att inse, att qvinnans rena samvete och upplysta förstånd
alltid beslutade och förestafvade hennes handlingar. Ver-
lden skulle, ehuru qvinnan således blef dess fiende, erfara
och tillstå, att den ej kunde skada henne, hvarken till
heder, ära eller framtida lycka. Den skulle alltid finna
qvinnan handla efter en sann, djup öfvertygelse, samt med
en slags förundran upptäcka det höga förståndet, som är
så mäktigt, att det kan afhålla henne ifrån att begå dår-
skaper. Verlden skulle, med blygsel, säga: då jag förtal-
lade dig, kände jag dig icke, nu då jag känner dig, kan
jag ej tadla dig! — Då qvinnan öfverträdde gamla bruk

och dumma seder, skulle visst några okloka, med förvånade blickar, hvaruti möjligtvis en »oskyldig» skadeglädje framstrålade, stirra på henne och tänka — mycket dumt; men ej skulle man säga: det är en fallen qvinna, utan mängdens tanke: hon är upphöjd öfver allt förtal, skulle nå hennes öron. Detta skulle t. ex. vara händelsen om en ung så kallad »bättre» flicka infann sig på ett publikt ställe, utan annat sällskap än en ung herre; hvilket icke går an här, i våra dagar, för en oemanciperad qvinna, som ej »kan» bevista, hvarken en bal, ett spektakel, en konsert, eller något dylikt oskyldigt nöje, utan att hafva ett slags förkläde, bestående af en gammal (dof eller blind gör ingenting till saken) fru, hvilken gerna får vara obekant med den unga flickan, utan att det har någon minsta inverkan på »det passande». I stället för att en qvinna af »godt namn och rykte» nu för tiden ej vågar gå ensam på gatan hvilken tid som helst på dagen, och knappast någon tid, för att undvika blifva tadtad och misstänkt för att vara en dålig människa, skulle en rätt emanciperad, ifrån fördomar och lågheter befriad qvinna, utan den ringaste rädsla, och utan att blifva förtalad af mängden, som måste anse henne för en ovanligt själfull och förnuftig människa, kunna begagna hvilken tid som helst på dagen för sin promenad, — till och med utan sällskap af en artig (fadd och dum) riddare, med eller utan besporrade stöflar. En emanciperad qvinna hyser väl misstroende till världens dygd, men eger förtroende till sin egen, och till sin moraliska styrka. Mina damer! varen förvissade att världen skall omsider hålla den emanciperade qvinnan tadelfri.

Det är alldeles omöjligt för mig att uppräknat alla de förmåner som den emanciperade qvinnan eger, och lika omöjligt är det för mig att skildra det värdiga tillstånd, hvaruti vårt kön skulle befinna sig om hvarje qvinna vore rätt och sannt emanciperad. Jag har nämnt, att den emanciperade qvinnan är: lugn, nöjd och lycklig, samt fördoms- och tadel-fri. Äro dessa egenskaper ej afundsvärda? — Bör icke hvarje qvinna söka blifva sådan? — Jo, svaren ni, mina damer, men ingen vågar taga första steget, offentligen, på den obannade stigen. — Ni

måste alla arbeta för saken, och ej, såsom många äro nog oförskämda att nu göra, söka nedsätta den qvinna som mest ifrar därför! — Finner en modig qvinna, att hela könet intresserar sig för den sanna idéens framgång, så tilltager hennes mod och hennes själsstyrka, och qvinnor af stor förmåga uppträda; antalet af dessa ökes; åhörarne och verldsåskådarne blifva allt mera och mera intagne; till de mindre lottade af våra systrar tränger sig ljuset, med ohämmad fart; de stora gåfvor, som hos dessa nu ligga förqväfde, utvecklas och komma i dager, till mångas obegränsade förvåning; — den allmänna emancipationen lyckliggör Sveas stolta qvinnor! —

Ännu en gång lägger jag eder på hjertat,

Mina värda damer!

Söken bildningens ljus i stället för onyttiga förströelser! — Emanciperen eder, genom förståndets och hjertats sanna bildning, ifrån den låga, slafviska etiketten, hvars följder äro så rysliga för vårt kön! — Betänken qvinnans förnedrande ställning och dess få rättigheter, samt allt det beklagliga, som härrör deraf! — Besinnen att hvarje qvinna måste hafva värde! — Besinnen att qvinnan måste vara en människa och ej ett viljelöst djur, såvida dess handlingar ej skola blifva låga och usla, som dem af ett sådant! — Låten förnuftet inse, att qvinnan aldrig är ensam, eller skiljd ifrån Gud, sin upphofsman och sitt samvete! — Hafven förtroende till eder sjelfva, eljest eger ingen annan förtroende till eder! — Handla öppet för verdens ögon, att de måge se edra goda gerningar! — Tillrättavisen dem, som låta etiketten blifva lagen för deras görande och låtande, i stället för att rätteligen lyda en inre kallande röst, som manar: gör eller uraktlåt! — Undervisen dessa om deras origtiga och afskyvärda beteende, helst enär de söka i verdens ögon visa sig alldeles viljelösa och fromma som lamm, (hvilket uppförande verlden tycker om), med förmåga likväl att kunna, när ingen ser dem, i följd af att de ej det ringaste tänka på den allseende, utan hänseende till »tid eller person», göra hvad sinnligheten eller någon annan »dödsynd» bjuder! — Handlen alltid redbart — och varen förvissade, att hvarken hatets eller satirens udd skall då

eder smärta, samt ingen förebråelse eller ångrens rodnad purpra eder kinder och gitva eder anledning, att någonsin draga i betänkande, att underkasta eder världens och mörkrets jernok!

Qvinnor! emanciperen eder så, ifrån det förderfliga, och ni skolen, med lugn, möta hvarje forskares blickar, ty friden bor inom eder! — Inga stormar skola då uppbrusa inom eder, och genom fåfånglighetens härjande stormar skolen ni ej lida skeppsbrott! — Med själsstyrka skolen ni blicka in uti framtiden, samt när den sista aftonen kommer fridfullt skåda tillbaka på flydda dagar, och finna tröst och hugsvalelse!

O qvinna! när sambandet emellan kroppen och själen skall afslitas, och den sednare vill befria sig från sin stofthydda, för att, i outgrundlig sällhet, ledsagad af himmelska genier, sväfvva upp mot himlen, då skola inga qvalens hotande demoner stänga vägen för hans lopp; — himmelskt säll skall han draga åt sitt mål, ifrån allt jordiskt fullkomligt emanciperad! — — — — —

Ädla qvinnor! verken hvar och en i sin mon för den sköna emancipations-idéens realiserande i verkligheten! — Tänken på hurudan qvinnans ställning är! — O qvinnor! då jag tänker derpå qväfves jag! — Marsseiller-sången ljuder då i mina öron . . . dess melodie, så herrlig, fattar jag då Äro qvinnans tyranner ädelmodigare än Franska folkets voro? — Nej, de äro grymmare! — O Sveas ädla döttrar! Sen eder omkring och ni skolen rysa öfver den nordiska qvinnans hemska elände! Räknen antalet på dem af vårt kön, som äro rysliga exempel på följderne af qvinnans förnedrande ställning! Usch! . . . jag vill ej visa eder de ställen, der ni skolen finna stora hopar af djur liknande — qvinnor! . . . Qvinnor! Min ande kan ej nog fatta vidden af vår tråldom! Till Marseljasens toner sluta sig mina tankar, hvilka klädda uti ord äro:

Upp, döttrar utaf höga Norden!

Upp! hårda nöden kallar er.

Betänken hvad er dygd är vorden,

Och hur' man åt er feighet ler. —

Upp! kämpen mot den hop, som bjuder
 Upp all sin makt att fjettrar er.
 Upp! Himlen nog eder kraft ger;
 Stridssången för er, qvinnor, ljuder:
 Upp, systrar, väpnen er,
 Vår frihet fordrar det;
 Gån på, gån på! vi frihet få.
 Och målet vi uppnå.

Se denna usla röfvar'skara,
 Som tränger in i qvinnors hem,
 Och icke några medel spara,
 För mord af oskulden hos dem,
 Som ej förmå att modigt strida
 Mot nidingarne, och ha makt,
 Att alltid vara på sin vakt.
 Upp! skall en qvinna mer' så lida?
 Nej, systrar, väpnen er, etc. etc.

Hvad? — skall en qvinna mer' förtryckas!
 Skall hon åt lasten offer bli? —
 Nej, maktens knep skall ej mer lyckas! —
 Bort med förtryck och slafveri! —
 Vi, qvinnor, skola bandet lossa,
 Som fjettrar oss, i detta land,
 Och himlen gifver oss sin hand,
 Samt låter ej mer makten frossa!
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Hvad? — Skall en usel makt fränstjäla
 De rättigheter, som vårt kön
 Tillhöra? — Skola vi mer tråla
 För ett förakt, som är vår lön?
 Nej, qvinnan skall snart återtaga
 Den rätt, som röfvats henne från . . .
 Få se om makten då med hän
 Bemöta skall den »klen» — »svaga»!
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Usch! skåden rövvarnes förmåga!
 Betänken arma qvinnans lott!
 O! se hur' bofvarne framtåga,
 Att tvinga qvinnan begå brott...
 O qvinnor! svär att modigt strida
 Emot barbarernes begär;
 O! denna stund visst mången är,
 Som af tyranners dåd får lida!...
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Förrädare mot menskligheten!
 Ej dålig nog blir eder lott.
 Det gifs ej straff i evigheten,
 Som fullt motsvara edra brott.
 Ni gjort olycklig mången qvinna,
 Och milliarder sucka i
 Det värsta lastens slafveri...
 Men snart skall qvinnan utväg finna!
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Förrädare! ni skolen mörda
 Ån mången qvinnas samvetsfrid...
 Men blifva våra böner hörda,
 Så kommer nog den sälla tid,
 Då ni ej kunnen ens förföra
 En enda af oss, och då ni,
 Med blygsel skolen se att vi
 Förstå en usling nedergöra,
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Despoter! om ni hafven hjerta,
 Så er i qvinnans ställe sätt!
 Och föreställen er den smärta,
 Hon lider uppå alla sätt.
 Upphör att er mot henne väpna
 Tyranner! qvinnomördare!
 Om blott ni kunde dessa se,
 Som ni förfört, — ni skulle häpna!
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Lönnmördare, som ej föraktar,
 I mörkret smyga efter rof,
 Och de värlösa eftertraktar!
 Hvart vill du hän, du usla bof?
 Tror du ej att vi kunna sätta,
 För oskuldssriden värn mot dig?
 Jo, du skall snart bli oskadlig!
 Högtidligt lofva vi dig detta!
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Vi, qvinnor, våra böner sända
 Upp till den kärleksrikes thron,
 Och bedja, att vår strid må lända
 Till en sann emancipation.
 Vi bedja, att han vill oss lifva
 Med eldigt mod och mäktigt hopp,
 Samt att han under stridens lopp,
 Vill ännu mera kraft oss gifva.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

För upplysning vi skola verka,
 För hjertats och förståndets ljus.
 Blott upplysning kan menskan stärka;
 Den är en sköld mot sinnligt rus.
 Den höjer menskan öfver djuren,
 Ger henne värde, styrka, kraft,
 Som ej de många qvinnor haft,
 Som handlat liksom kreaturen.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Blott upplysning kan frihet skänka,
 Se der hvarför de mäktige
 Vill hindra menniskan att tänka,
 Och ej fördraga alls att se,
 Att qvinnan sig ur gruset höjer,
 Med tillhjälp utaf kunskapen.
 Och detta är just orsaken
 Hvarföre frihetsdagen dröjer.
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Sann bildning gifver oss förmåga.
 Att se hur faslig lasten är.
 Den gifver oss ock mod att låga
 Mot mörkrets makter och begär.
 Det är den hand, som hindrar nöden,
 Att tvinga oss de brott begå,
 Hvars hemska följder för oss stå
 I ryslig skepnad in i döden.
 Upp, qvinnor, väpnen er, etc. etc.

O qvinna! du skall bildning sprida
 Hos dessa mindre lottade
 Af våra systrar, hvilka lida
 I mörkret och ej kunna se
 De faror, som vill dem uppslnka,
 Och rättigheterne, som man
 Åt qvinnan ännu gifva kan,
 Om hon förståndet vill mer bruka.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Träd öfver tröskeln till din syster,
 Och undervisa, bed och lär;
 Ty hvarje qvinna är din syster,
 Hvad gör det om hon fattig är?
 Sök att för henne rätt förklara,
 Hvad religionen hjuder dig:
 Att sannt emancipera sig,
 Från lasters och passioners snara.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Lär alla all sin tid använda
 Till nyttig sysselsättning, så
 Ej mörkrets makter kunna tända
 En lust hos dem, att »säfäng gå».
 Lär qvinnan söka att utbilda
 De goda anlag, som hon har,
 Bed henne att hon icke spar
 En ledig tid att sig rätt bilda.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

'O ädla qvinnor! med hvarandra
 Rådgören om det bästa sätt,
 Hur som ni skolen bilda andra
 Af edert kön. O! föresätt
 Er att utöfva goda seder.
 Betänken att ni måste ge
 De fattige det ljus, att de
 En gång må kämpa bredvid eder!
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Sann bildning gifver qvinnan värde,
 Betänken när de fattige
 Och far- och moderlösa, lärde
 Af eder, blifva lycklige . . .
 Säg! skall väl då man kunna röfva
 En qvinnas heder lätt? — Nej, då
 Skall qvinnan fast som klippan stå
 Mot dem, som efter offer sträfva!
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Upp, qvinnor, snart ert verk påbörjen!
 Ty veten, dagen inne är.
 Tänk på vårt kön, men icke sörjen.
 Upplusen eder och sen lär
 De många systrar, som vi hafva.
 Sprid ljus i kojjan, ljus i slott,
 Ni kunnen göra mycket godt:
 Samvetet skall er förestafva!
 Upp, systrar, väpnen er etc. etc.

Då verklig bildning hunnit blifva
 En qvinnas sanna karakter,
 Så skall hon hela könet lifva,
 Att söka blifva som hon är.
 Hon könet lär då att frigöra
 Sig ifrån lasters hemska makt,
 Hon könet lär stå på sin vakt
 Och alla — ädla qvinnan höra
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc

En allmän bildning så inträder,
 Så småningom, ibland vårt kön.
 På landet likasom i städer,
 Blir verklig bildning kvinnans lön.
 Och emancipationen tågar
 Kring detta sköna fosterland,
 Och frihet uti hjertan lågar
 Samt bränner upp all mörkrets band.
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

Den sanna frihetsgnistan flyger
 Från dal till dal, från höjd till höjd,
 Och mörkrets makt sig sakta smyger
 Ifrån oss, uppå offer nöjd.
 Men vi — vi, kvinnor, triumfera
 Ty segern, som har blifvit stor,
 Är: kvinnan som i Sverge bor,
 Har kunnat sig emancipera!
 Upp, kvinnor, väpnen er, etc. etc.

Försöken då, tyranner, mörda
 En kvinnas ära och dess frid!
 Ha! ha! ha! ha! — Ni måste värda
 Då ädla kvinnan, ty dess tid
 Uppblomstrat då. Ni skolen finna,
 Att — huru starke än ni är,
 Och hvad som ni än förebär
 Ni segren ej öfver en kvinna!
 Upp, systrar, väpnen er, etc. etc.

O kvinnor! tänken på den heder,
 Som eder väntar, om ni mig
 Vill följa uti djupa leder,
 Om än det blir en törnig stig.
 O! egen hopp att målet hinna,
 Fastän det uti fjerran är;
 Ty segren blifver vår, — jag svär
 Vi skola värdig seger vinna!

Upp, qvinnor, väpnen er
 Vår frihet fordra det;
 Gån på, gån på! vi seger få,
 Och målet vi uppnå!

Qvinnor! vi skola värdig seger vinna, och uppnå ett föresatt mål! — ja, trots alla våra fiender och motståndare, skola vi, qvinnor, åtnjuta sällheten af en rätt emancipation. — Men vi hafva många svåra motståndare, hvilka isynnerhet äro lasten och okunnigheten, samt de som deraf äro i hög grad besmittade. Såväl män som qvinnor hafva vi att strida emot. — Likväl äro ej alla män våra fiender; det finnes många — ja! utesägligt många af mankönet, som ifrå för kvinnans sanna väl, ty de äro mensklighetens vänner. Dessa äro verkliga män och värdiga att bära ett sådant namn . . . men den öfriga hopen är, i ansende till dess låga tankar — affällingar.

Mycket har jag att säga till de af menniskorne, som kalla sig män. Ofta har jag också ställt mitt tal till dem, och lagt mina enkla satser på deras hjertan. Men hvad förmår en qvinna göra?

Innan jag avslutar dessa rader, som nu lemnas i händerne på allmänheten, vill jag ett ögonblick vända mig till mankönet, och uppfriska dess minne, med de mina tankar, som jag uti ord, ställde till detta kön, många gånger låtit männen inhemta.

Mina herrar!

Må det tillåtas mig att fråga eder: Hafven ni uppfattat hvad jag menar med en rätt emanciperad qvinna? — Jag förmodar det. Nå väl: skulle ni icke föredraga en sannt bildad, ifrå alla fördomar frigjord och tänkande qvinna, framför en modedocka, en tanke- och viljelös varelse, en i tvångströja klädd fåne, hvilken liksom ugglan skyr ljuset, och hvars vetenskap inskränker sig till konsten att förstå sig? Jo, om ni viljen befatta eder med att tänka, så vågar jag påstå: att ni skulle föredraga den forra framför den sednare. Välan då, mina herrar! ifall ni delen min tanke härom, så förbjelpen den svaga kvinnan att blifva sådan hon bör vara. Ni kallen ju kvinnan »svaga» — — — gif benne då del af den kraft,

hvaraf ni skryten, och af hvilken ni, (förlåt jag säger eder det!) gören allt för mycket missbruk.

Ack, ni starke hjeltar, ären ofta svagare än den svaga qvinnan! Innan ni försöken att förhjelpa qvinnan att blifva sådan hon bör vara, så emanciperen eder först själva; ni behöfven det sannerligen.

För att kunna emancipera sig från allt lågt, i tanke och handling, fordras en god och stark föresats. Så pass makt hoppas jag finnes hos eder, ni starkhetens representeranter, att ni kunnen, om ni viljen, äga sådan föresats. Ni måste föresätta eder ett ädelt uppförande mot qvinnan, om ni betänken att qvinnans öde ingår så mycket uti edert eget och hela människoslägtets. Varen derföre högsinnade, och förliten eder på att den svaga qvinnan blifver högsinnad! Visen eder starkhet och brukken den endast vid förrättandet af ädla, heliga värf, hvilka hvarje människa är född att utöfva! Det första och största verk, hvar och en är förelagd att verka, är att omskapa, rena och, så vidt möjligt är, emancipera sig själf ifrån allt som sätter människan i jembredd med djuren. Den visaste och kortaste regeln, huru det skall ske, är: följ ditt samvete och lyssna ej till etikettens veka bud! — Må det tillåtas mig att upprepa dessa ord för eder, mina herrar: lyd samvetets varnande röst!!!

Handla ädelt och samvetsgrannt emot qvinnan, och hon skall ren, oskuldsfull och fri, närma sig mannen, viss att hon i honom finner någonting värdigt en ren, himmelsk kärlek...

Mina herrar! bemöden eder att vara i qvinnans och i edra egna ögon, samt inför samvetet, så ärbara, som det är i religionens heliga bud föreskrifvet oss att vara inför Skaparen! — Qvinnan skall då lätt kunna emancipera sig, och ni, såväl som hon, skörda frukterna af en rätt och sann emancipation.

RÄTTELSE.

Å 7	sid. 10	raden nedifr.	står: »emot»;	läs: mot.
10	» 8	» ofvanifr.	» »uttryck»;	» intryck.
16	» 8	» »	» »hvilken»;	» hvilket.
23	» 7	» »	» »lamm»;	» lamm.

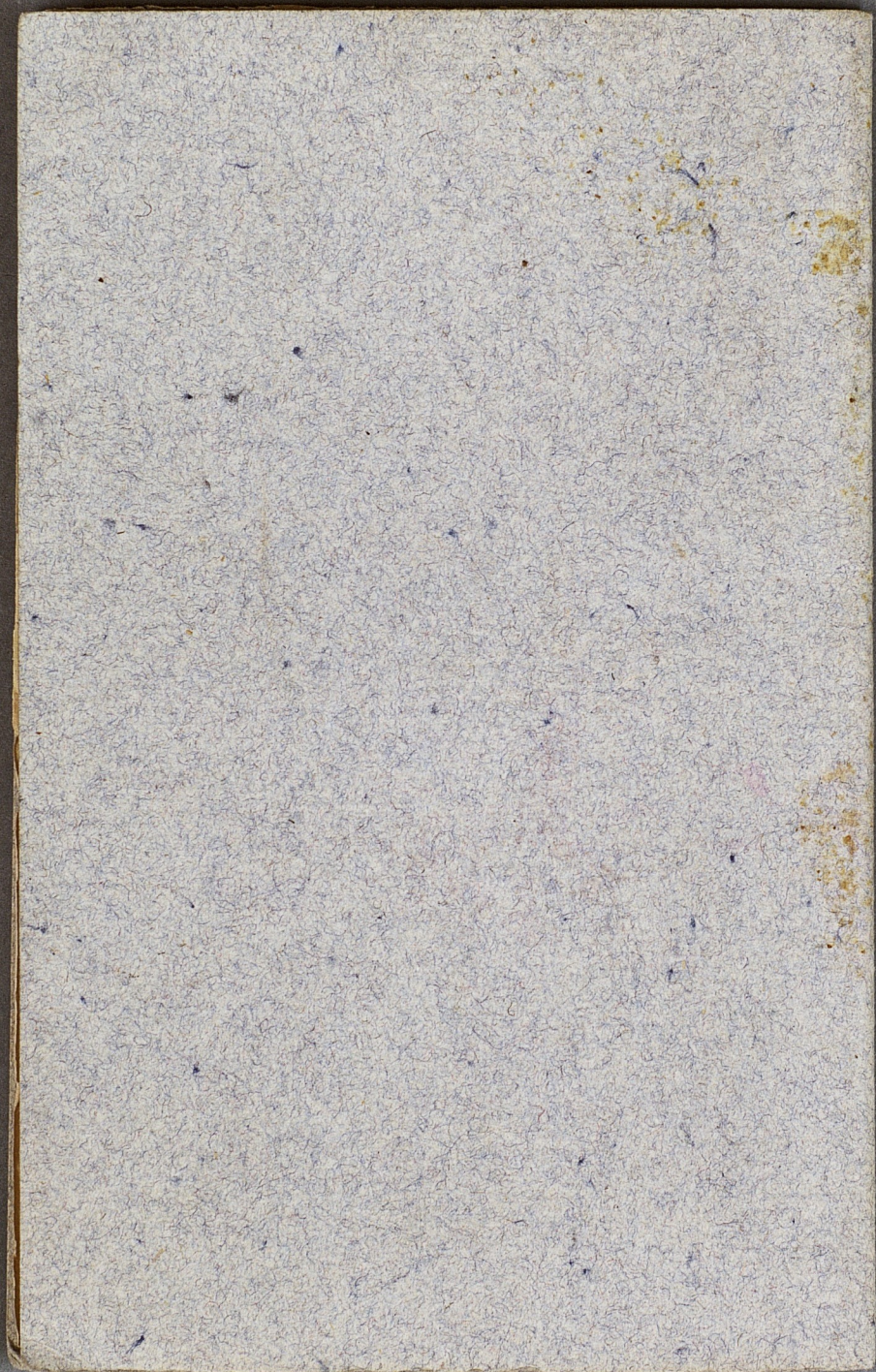
RÄTTORDE

10
10
10
10
10

Pris: 24 sk. bk:o.

www.books2ebooks.eu